

Izloži vsak štetnik
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za štiri leta „ 1.—

Širočnina se pošilja
opozumljivo v tiskarni
sr. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Družinski katol. tis-
kovnega društva do-
živajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pisarniški listi dob-
ne v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 24.

V Mariboru, dne 11. junija 1903.

Tečaj XXXVII.

Poraz v Slov. Bistrici.

V ponedeljek, dne 8. junija je bila iz skupine veleposestva volitev v okraj. zastop slovenjebistriški. Slovenci so propadli pri tej volitvi s 14 proti 21 glasom. Naši nasprotniki so bili nemškutarski trgovci in graščaki!

Vsled tega izida ostane slovenjebistriški okrajni zastop še nadalje po svoji večini v nemških rokah. Okrajni šolski svet pa, ki je bil dosedaj slovenski, bo vsled te izvolitve dobil za dobo 6 let nemško lice. To je naj-hujši udarec!

Kdo je kriv, da so Slovenci propadli pri tej volitvi? Slovenci sami! Štirje veleposestniki, ki so dosedaj veljali kot Slovenci, so tokrat potegnili z Nemci. To je znamenje prevelike zaupnosti in nepoznanja oseb od strani voditeljev. Voditelji bi vendar morali poznati svoje vrste ter o pravem času utrditi omahljivce.

Javno se mora pibiti, da je kriv na propadu Slovencev v Slovenji Bistrici tudi šmarski odvetnik dr. Georg. Prejšnje Georgovo posestvo je razdeljeno sedaj na tri veleposestva, a v zemljiški knjigi se še vedno ni pravomočno vpisala razdelitev, čeravno je bilo za to nad dve leti časa. G. dr. Georg igra v šmarskem okraju ulogo prvaka, svojih narodnih dolžnosti pa ne pozna toliko kakor navaden zaveden kmet. Z njegovo nebržnostjo so izgubili Slovenci dva glasa!

Brez krivde pa niso tudi slovenjebistriški voditelji sami. Brigali so se za volitve, toda mnogo prepozno. In za vse se tudi niso brigali. To kažeta slučaja Georg in Grundner.

Lahko bi se tudi zgodilo, da bi imeli Slovenci pri tej volitvi dovolj zanesljivih veleposestnikov. Nekaterim kmetom ne manjka mnogo do davka, predpisanega za veleposestvo. A v tem oziru se ni nič storilo! Zakaj pa imamo Slovenci posojilnice, če še niti tukaj ne morejo ali nočejo pomagati! Seveda za tako akcijo je treba že naprej misliti, že več časa naprej delati, ne pa v zadnjem trenutku, ko že voda v grlo teče!

Dne 9. junija je bila volitev iz mest in trgov, dne 10. pa iz kmetijskih občin. Prepričani smo, da bodo kmetijske občine storile svojo dolžnost ter vsaj v tej skupini rešile slovensko čast! Hvala Bogu, da naši priprosti kmetje navadno boljše volijo nego njihovi »voditelji!«

Izid volitve iz veleposestva pa je madež za celi slovenjebistriški okraj, katerega se naj posebno voditelji sramujejo. Slovenjebistriški okrajni zastop bodo zopet vladali nemški trgovci in graščaki. Slovenski kmetje, ti trgovci in graščaki so oni, ki vas hočejo vladati in imeti pod svojo oblastjo! Vi ste jih obogatili in odebelili, in vrh tega jim morate biti sedaj pokorni in poslušni! Kmetje, v nemških trgovcih in graščakih si redite tlačitelje slovenske samostojnosti in prostosti!

Državni zbor.

Dunaj, 7. junija 1903.

Za Hrvate.

Ker še vedno strahi po Hrvatskem ban Khuen-Hedervary ter strahuje in zatira ta-

mošnje nesrečno ljudstvo, so bili jugoslovanški poslanci vnovič prisiljeni, vložiti nujni predlog, s katerim se je morala pečati zbornica v petek 5. junija. V tem predlogu se je vprašal ministrski predsednik dr. Körber: 1. Zakaj ni pripustil, da bi bil sprejel presvetli cesar hrvatske poslance iz Dalmacije? 2. Ker je zdaj dokazano, da se v Ljubljani po znanem shodu ni streljalo na Nemce, ali hoče pospešiti sodnijsko preiskavo ter izid predložiti zbornici? 4. Ker na Hrvatskem odpirajo pisma in brzojavke, ali hoče poskrbeti, da se dotična pogodba med Avstrijo in Ogrsko tudi onkraj Litve spolnuje natančno? Ta nujni predlog je vložil dalmatinski poslanec Borčić ter ga utemeljeval jako obširno in temeljito. Takoj za Borčićem je povzel besedo dr. Körber ter odgovarjal na vsa tri vprašanja. Govoril je pa tokrat vse drugače, kakor onokrat. Vsi so spoznali, da se je dr. Körber vstrašil pretenja njemu nasproti radi robotih besed, katere je rabil nasproti hrvatskim in slovenskim poslancem. Tajil je, da je on hotel kedaj koga izzivljati ali komu pretiti. «Imam veliko pregreškov in slabosti na sebi», je dejal, «a tega pregreška pa vendar ne, da bi jaz hotel koga žaliti.» Kar zadeva stvar samo na sebi, je pa zopet ponavljal staro pesem, da se tukajšnja vlada ne more vmeševati v hrvatske razmere. Nadalje je trdil, da se je v Ljubljani enkrat streljalo v nemško kazino, potem pa da mu ni prav nič znano, da bi se na Ogrskem kršila pismena in brzojavna tajnost.

Češki poslanec dr. Herold je potem razvil postopanje dr. Körberja, kateremu je

Listek.

Hiša v gozdu.

(Resnična dogodba; poslovenil Iv. Vuk.)
(Konec.)

Vzdignil se je in naglo šepal naprej. Ko je prišel k hiši, poslušal je pazljivo na vse strani. Niti najmanjšega šuma ni opazil. Dvakrat je preplazil okrog celega poslopja — mrtva tihota povsod! Skrbno je opazoval vsako okno — pa nič ni videti! Nazadnje mu je pošla potrpežljivost in poklical je svojo ženo, tiho sicer, pa ona ga je slišala ter pokazala svoj spačeni obraz skozi omreženo okno v gornjem delu hiše. Z nekolikimi besedami je bil mož obveščen o vsem, in ničvredna dvojica se je posvetovala, kaj storiti. »Ne premišluj dolgo, Vid«, je rekla Liza; »v hišo moraš priti in me rešiti iz te kletke. Imam vse, kar želiva, ko bi le mogla ven! V treh ali štirih urah sva že v varnosti. Ne gubiva časa, hitro misli! Ko se zmračí, pridejo vragovi, lovski pomagači domov in tedaj nama bo huda predla!«

Vid je potrkal na vrata — nobenega odgovora.

»Oprite, gospa, in ne bojte se!« zavpil je Vid. »Ničesar vam ne storim, bodite brez skrbi. Jaz hočem samo mojo ženo in nič

drugega. Ne vzameva vam ničesar, ker sva si premislila. Kar se je zgodilo, zelo obžalujem; upam, da nama boste odpustili. Odprite in odprite nama, ako pa ste preslabi, vrzite mi ključe!« — Nobenega odgovora.

Ivanka je klečala in vroče molila, že davno je pretekel čas in Mica bi morala biti že tukaj. Kje neki ostaja tako dolgo? Sklenila je, da krvoloka ne spusti na noben način v hišo.

Vida je jela zapuščati potrpežljivost in začel je kleti in groziti. Ne le nje, temveč otroka še hoče umoriti, in to pred njenimi očmi, ako takoj ne odpre. Če ne veruje, kar se pravi priti njemu v roke, naj vpraša njegovo ženo.

Nakrat je postalo vse tiho. Prestrašena Ivanka je ustala. Sedaj je zaslišala šum, katerega si od začetka ni znala tolmačiti. Zdelo se ji je, kakor bi kdo po zidu praskal. Sedaj je spoznala grozo, da pleza Vid po zidu k njenemu oknu. Do njenega okna je bil namreč latnik za vinsko trto in ta je služil roparju za lestvico. Radi vinske trte, ki se je po letu tako lepo ovijala po steni in okrog okna, in da je v jeseni lahko z roko iz sobe trgala grozdje, ni pustila omrežiti teh dveh oken. In zakaj bi ju omrežili? Nevarnosti se ni bilo bati nobene, gozd je bil bolj varen kakor ulice kakega mesta.

Uboga žena ni vedela, kaj naj stori. Tema se ji dela pred očmi, mrzaj ji je pretresal telo in prsi ji je stiskala neka strašna moč. Vendar se je s silo držala po koncu in premišljevala, kaj ji je storiti, da reši sebe in otroka. Vedela je, če pride razbojnik v sobo, da sta zgubljena oba! Že je mislila na beg skozi vrt v gozd. Vendar je spoznala, da je za beg preslaba.

Med tem je pretekel dragi čas — kaj storiti, za božjo voljo, kaj storiti? Liza je začela ubogo, do smrti preplašeno ženo zasmehovati in tako je povečala njeno razburjenost.

Tam — Ivanka je gledala na obe okni — tam se nekaj giblje, trta se maje — prikazala se je roka — še ena — črni razmršeni lasje se pokažejo, potem naježeno čelo, in dvoje divjih oči — sedaj — pokazal se je obraz in previdno pokukal v sobo. Sedaj se prikaže celo gornje telo; jedna roka išče po oknu in je skuša odpreti ali streti.

Mlada žena se ozira po sobi za pomoč, oko se ji je ustavilo na moževih puškah, ki so v lepem redu in nabite visele na steni. Kako je možno, da je bila na to pozabila? To je bil migljaj od znotraj! Z jednim skokom je pri puškah, snela je najbližnjo, napela petelina, in nastavila k bledemu licu. Strel je zagrmel. Bog je vodil krogeljo — strašen krik, ki se je zaslišal kot odmev v drugi sobi —

očital, da se zdaj že umika nazaj iz stališča, na katerem se je nahajal zadnjič. To kar je Körber govoril zadnjič proti Jugoslovanom, to mu je prihajalo od srca —, to pa kar smo slišali danes, to pa je moral govoriti. Hudo je prijel dr. Körberja, ker je zaprl od ljudstva izvoljenim poslancem pot do cesarja. Dr. Herold pravi, da je bilo to nekaj izvanrednega in nenavadnega, da poslanci pri cesarju iščejo svojih narodnih pravic. »Mi Čehi tega ne storimo. Državni zbor bi moral storiti to pri cesarju, kar so dalmatinski poslanci poskušali. Toda ta državni zbor in ta vlada nimata zaupanja pri ljudstvu.»

Poslanec Bianchini je očital dr. Körberju, da govori tukaj na Dunaju le to, kar mu narekuje ogerski ministrski predsednik in ban hrvatski.

Zanimiv je bil govor socijalnega demokrata Pernersdorferja. Zameril je Hrvatom, da so šli pomoči iskat k cesarju. »Če ste Hrvati tako krepek narod, kakor trdite, kaj se prilizujete in zvijate pred prestolom? Sami vzdignite svoje pesti in si napravite pravico.« Če se vedno sklicujete na to, da ste v letih 1848 in 1849 rešili Avstrijo in pričakujete, da vam bo hvaležna, vas vprašam: kedaj se je habsburška monarhija še skazala hvaležno? Te besede socijalnega demokrata so napravile velik vtis po zbornici. Ko bi bil dr. Körber modro prevdaril vse razmere, bi nikdar ne bil smel zabraniti hrvatskim poslancem avdijske pri cesarju.

Proti večeru se je razprava končala. Prva in tretja točka nujnega predloga se je odklonila, ker so za njo glasovali samo le jugoslovanski, češki, rusinski in krščansko socijalni poslanci. Poljaki in nemške stranke so obsedeli; češki veleposestniki, socijalni demokrati in vsenemci so pa zbežali iz zbornice. Sprejela se je pa согласно druga točka predloga radi ljubljanskih izredov. Hrvatskim mažaronom ni po volji, da se dunajski državni zbor peča s strahovladno na Hrvatskem. Mažaroni poslanci so te dni imeli v Zagrebu shod, v katerem so ugovarjali temu, da se »izvanhrvatski poslanci pečajo z hrvatskimi rečmi.« Ti hrvatsko-mažaroni poslanci so celo zaupanje izrekli banu. Tako so ti banovi sužnji poljubili roko človeku, ki z bičem pretepa hrvatski narod. Sram jih bodi!

Banovi vohuni v Ljubljani.

Vodjo zagrebskih krščanskih socijalcev: Sirovatko bi ban dobil kaj rad v svojo pest, ker njega najbolje dolži, da je kriv hr-

vatskih nemirov. Banovi vohuni so stikali že prve dni po Ljubljani, kjer je res bival nekaj časa Sirovatka; a ko je spoznal, da ni varno za njega, jo je iz Ljubljane zopet pobrisal. Ljubljanski vohuni imajo podobo Sirovatke. V nevarnosti je torej vsak, kdor je Sirovatki podoben. Ko se je na binkoštni ponedeljek hotel iz Ljubljane v Celje odpeljati dr. Pegan iz Celja in njegova soproga, primejo banovi vohuni ljubljanski g. dr. Pegana ter ga peljali na policijo; trdno so se nadjali, da so vlovili Sirovatko. Dr. Pegan in Sirovatka sta si precej podobna. Radi tega postopanja so dr. Šušteršič in tovariši vložili interpelacijo na dr. Körberja, ali hoče preprečiti, da ne bojo ljubljanski policaji opravljali sramotnega ovadustva na prilog hrvatskemu banu?

Politični ogled.

Turnarska slavnost v Ljubljani. Dne 7. junija je obhajalo nemško turnarsko društvo v Ljubljani 40 letnico svojega obstanka. Na nemškem kazinu so vsled tega razobesili frankfurtarsko zastavo, katero pa so morali na zahtevanje Slovencev odstraniti. Nemški turnarji so izzivali po mestu s klici Heil in pa s plavicami. Slovensko prebivalstvo je bilo vsled tega razburjeno. Nek nesramen Nемеc je pretil celo Slovincem s samokresom, a ga je moral kmalu skriti.

Slovinci za Hrvate. Zadnjo nedeljo, dne 7. junija so bili na Slovenskem 3 shodi, na katerih se je govorilo o dogodkih na Hrvatskem, in sicer v Št. Petru pri Gorici, kjer so govorili dr. Pavletič, Berbuč in Grča, v Nabrežini in Gorici. Povsod so se sprejele resolucije, ki obsojajo kruto ravnanje bana Khuen-Hedervarya.

Slovinci se ne udajo. V Trzinu na Kranjskem imajo občinski zastop, a odbora še nimajo. Izmed občinskih očetov je 10 Slovencev, 10 pa nemškega mišljenja. Ker Nemci nočejo voliti tako odbora, kakor Slovenci hočejo, so jim Slovenci že tretjekrat odšli iz seje. Nemci se bodo nazadnje le morali udati. Povsod bi morali biti Slovenci neupogljivi in kmalu bi bila nemška nadutost ponižana.

Nemiri na Hrvatskem. Dan na dan se vrše na Hrvatskem novi nemiri. Dne 6. junija je nastal ustanek v Zagorju. Pričakovalo se je, da pride banica grofica Khuen-Hedervary v posete h grofu Bombellesu. Kmetje so se zbirali ter zahtevali banico, a vojaštvo jih je razgnalo.

Tiho cvilec priplazil se je pes do gosпода in se povspel po njem, potem pa je oddirjal naprej in se vsedel na kamen ter začel zopet cviliti.

»To je čudno, kaj neki ima pes?« je rekel gozdar sam pri sebi. »To je smrtna pesem; moram vendar vedeti, kaj se je zgodilo. Bog daj, da ne bi bilo nesreče!«

Anton je stopil s konja, pregledal dobro puško ter privezal konja k drevesu. Nato je začel iskati. S početka ni opazil ničesar, ko pa je natančneje opazoval in prišel do hrasta, se je položaj spremenil. Povsod je našel sledove obupne borbe. Globoko so bili vtisnjeni sledovi, potrto vejevje na jednom mestu se je videlo, kakor bi kdo vlek el težko telo k jami. Pes je bežal, rahlo cvilec, z nosom k zemlji naravnost proti jami. Začuden in oplašen mu je sledil gozdar.

Pri jami ni bilo videti ničesar, le pes je divje lajajoč se zaletel k malemu vhodu, od koder se je zopet trepetaje splazil h gospodarju. Pametna žival je bila od groze vsa prestrašena.

Tukaj je bilo nekaj groznega, pa kaj? Jama skriva strašno skrivnost, pa kakšno? Kako se naj prepriča? Vhod v njo je nepristopen, nevarnost se spuščati prevelika.

»Išči!« vsklikne nazadnje psu, »išči, zveti pes, išči!«

Mnoge občine se obračajo do cesarja s prošnjami, naj odstavi bana, ki je zakrivil toliko nedolžnih žrtev po vsem Hrvatskem.

V Zagrebu so dne 6. junija zapalili na semenjskem prostoru vse barake. To je tako razburilo celi Zagreb, da je bilo v trenutku alarmirano vse vojaštvo. Vojaki so brzim korakom hiteli v gornji kraj mesta pred banovo palačo. Svetilke so bile potrgane; vojaki so zabarikadirali vse ulice, da niti pozneje domov došli meščani niso mogli iti v svoja stanovanja. Zagrebčani so bili vsled tega grozno ogorčeni. Pozno v noči so se zopet javile demonstracije in na vseh straneh so bile napadene mažaronske hiše; policija si ni upala na mnoga mesta, marveč so iz strahu pred demonstranti pustili svojo službo; policijsko službo so nato prevzeli ulanci. Celi Zagreb so obkolili orožniki, da kmetje niso mogli v mesto, kar so nameravali, ko so videli tako velik ogenj, in slutili, da se nekaj velikega godi v mestu samem.

V nedeljo po noči se je alarmiralo kornjenstvo v Mariboru in se takoj odpeljalo v Zagreb. Dne 8. t. m. po noči pa je moralo oditi še moštvo polka št. 47 na Hrvatsko. En sam človek povzroči toliko nesreče celemu narodu in toliko stroškov celi državi!

Na Makedonskem se vrše še vedno manjši spopadi. Manjše ustaške čete upri-zarjajo hitre naskoke in zopet brzo odhite, tako da jih Turki ne morejo zasledovati. Turška vlada se je pri avstrijskem in ruskem poslaniku pritožila, da se ustaškega gibanja osobito udeležujejo bolgarski učitelji in duhovniki.

Dopisi.

Iz Skal pri Velenju. Vedno se bere po časnikih, kako se snujejo po mnogih krajih različna društva ter da vrlo napredujejo. Tudi pri nas sta se osnovali v kratkem dve društvi, katerih prvo je bila kmetijska zadruga, ki se je osnovala pred štirimi leti ter je kmalo začela svoje delovanje, pa je tudi kmalo opešala, ter ne vemo ali spi samo časno ali celo večno spanje.

V začetku lanskega leta pa se je javno razglasilo, da se bo osnovalo bralno društvo, ter se je začelo zapisovati tudi ude, ter ob enem tudi pobirati vstopnino, deloma tudi udnino. Prav radovedni smo vedeti, kaj da je s tem bralnim društvom, kako in kje da deluje, ali je bilo le mrtvo rojeno dete!

Iz Sv. Višarij. Letos se je začela romarska pobožnost na našem visokem hribu

Vspodbujeni pes se je spustil v jamo in spretno skakljal od kamena do kamena. Kmalu na to je privlekel nekaj temnega iz jame, kar je oddal gospodarju.

Ta je takoj spoznal svileni robec, kate-rega je Mica dobila za božično darilce od Ivanke.

Tresoč se po vsem telesu, pokliče Miciko po imenu, pa zastoj. Prej tako čuječe uho je bilo gluho, preje zgovorna usta so obmolknila.

V hiši se je zgodila nesreča, drugače bi zvesta služabnica ne zapustila gospe. — Brzo domov!

K sreči se spomni delavcev in lovskih pomagačev. Tja najpoprej! Ze od daleč kriči: »Filip, Peter! Hitro domov! Zgodila se je nesreča! Drugi pa k jami, Mica se je ponesrečila. Vzemite vrv seboj!«

In oddirjal je v divjem skoku proti domu.

Prišel je do hiše, v kateri je bil njegov zaklad. Tako tiho, mirno in na videz nespremenjeno stoji vse.

Nekaj trenutkov je obstal s konjem. Močnega moža je razburjenost tako prevzela, da si ni skoraj upal naprej.

»Naj se zgodi kar hoče!« je rekel naposled in jezdil k hiši. Tukaj je zagledal, kar ga je pretreslo. Špalir je bil polomljen, trta potegnjena s stene.

lomastenje, težki padec, globoko rohnenje, nato je bilo vse tiho kakor v grobu.

»Rešena! Rešena! Moj Bog! Moj usmiljeni Bog!« To je bilo vse, kar je mogla Ivanka vsklikniti. Nato je padla na kolena in molila in solze hvaležnosti so ji rosile blede lice.

V tem je prišel Volčanec v L., kjer je hitro opravil svoje mnogoštevilne opravke. Nekak nemir se ga je polasčal; ni hotel ostati pri svojih prijateljih, katerih je imel dovolj, ter se pomuditi med njimi, ali pa, da bi celo v L. prenočil, kakor je to drugokrat storil. Malo je sicer manjkalo, da se ni dal pregovoriti vabljivim besedam, ali nekaka temna slutnja ga je gnala domov.

Obložen s potrebnimi stvarmi za krst prvorojenca, jezdil je proti domu, kamor je upal dospeti pred večerom.

Jezdil je skozi gozd s tiho pesmico v ustih, tu in tam je tudi veselo žvižgal in tako je prišel do onega kraja, kjer se je Mica obrnila proti jami. Sedaj zasliši žalostno lajanje in evljenje svojega psa. Začuden je ustavil konja ter poslušal.

»Hej, kaj je s teboj? Kaj vidiš tam?« nagovoril je prijazno zvestega spremljevalca. takega nisem videl? Kaj se je pripetilo?«